

Deze factsheet is onderdeel van een [serie van meer dan 25 factsheets](#). Het doel van de factsheets is om professionals die werken met de [meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#) te helpen bij het signaleren van specifiek typen geweld, mishandeling, misbruik, verwaarlozing en/of uitbuiting.

Voorbeelden van dergelijke specifieke typen zijn: [\(ex-\)partnergeweld](#), [kindermishandeling](#), [kind-oudergeweld](#), [ouderenmishandeling](#), [ontspoorde mantelzorg](#), [eegerelateerd geweld](#), [stalking](#), [online seksuele intimidatie](#) en [mensenhandel](#).

Hieronder volgen een korte introductie over dit type geweld, een overzicht van de signalen die je erbij kan tegenkomen, en aandachtspunten voor dit type geweld bij het doorlopen van de 5 stappen van de meldcode.

Wat is ouderenmishandeling?

Ouderenmishandeling is “*al het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.*”

Bij ontspoorde mantelzorg overschrijdt de mantelzorger de grens van goede zorg door overbelasting, onmacht, onkunde of onwetendheid. Een kenmerk van ontspoorde mantelzorg is het ontbreken van opzet.

Vormen en mogelijke signalen van ouderenmishandeling

Lichamelijke mishandeling (o.a. slaan, duwen, schoppen, bedreigen of letsel toebrengen)

//Signalen:// onverklaarde onderhuidse bloedingstoringen, botbreuken, letsel van verschillende ouderdom, letsel past niet bij gerapporteerde toedracht

Psychische mishandeling (o.a. herhaaldelijk uitschelden en kleineren, beperken bewegingsvrijheid, bezoek ontzeggen, post achterhouden)

//Signalen:// gedragsveranderingen, depressieve- en angstklachten

Financieel misbruik (o.a. veranderen van het testament, zonder toestemming verkopen van goederen, onbevoegd gebruik van iemands pinpas of creditcard, misbruik PGB)

//Signalen:// gebrek aan standaard (medische) voorzieningen, verdwijnen van bezittingen, plotselinge schulden (zie ook de factsheet specifiek over [financieel misbruik](#))

Verwaarlozin (o.a. onthouden van voeding, lichamelijke verzorging of toegang tot medische zorg, affectieve verwaarlozing)

//Signalen:// onbehandelde doorligplekken, ondervoeding, slechte lichamelijke hygiëne, smetplekken, onvoldoende toezicht op oudere

Seksueel misbruik (o.a. verbale grensoverschrijding, ongewenste seksuele handelingen verrichten met of in het bijzijn van de oudere)

//Signalen:// onverklaarde onderhuidse bloeditstoringen in genitaal gebied, bloedvlekken in ondergoed, onverklaarde seksueel overdraagbare aandoeningen

Signalen passende bij overbelaste/ontspoorde mantelzorg

- Overbelasting en frustratie bij mantelzorger, zich bijv. uitend in grensoverschrijdend gedrag naar de oudere of anderen toe
- Compassiemoeheid bij de mantelzorger
- Weigeren hulp(verlening) voor oudere, isoleren van de oudere

Mogelijke risicofactoren op ouderenmishandeling

Bij slachtoffers:

- aanwezigheid cognitieve stoornissen
- psychische/psychiatrische aandoeningen
- een slechte fysieke gezondheid
- functionele beperkingen en afhankelijkheid van zorg
- beperkt sociaal netwerk of eenzaamheid
- lagere sociaal-economische status

Bij plegers:

- psychische-en psychiatrische aandoeningen
- alcohol- en middelengebruik
- overbelasting in de mantelzorgsituatie
- geweld in de familiegeschiedenis

Extra aandachtspunten

- Schaamte/taboe bij slachtoffer en pleger
- Bij elke vorm van huiselijk geweld en kindermishandeling dien je als professional de meldcode te gebruiken (zie [deze link](#)) – dus ook bij een vermoeden van ouderenmishandeling of ontspoorde mantelzorg. Algemene meldcode richtlijnen (zoals de 5 stappen) staan niet op deze factsheet beschreven – bezoek daarvoor de link.

Meer informatie

Zie de [bronnen](#).

Feiten en cijfers

Gezondheidsmonitor 2016

Uit [deze monitor](#) (over 12 maanden) blijkt dat psychische mishandeling het vaakst voorkomt en 4.0% van de ouderen van 65 jaar en ouder in Nederland hiermee te maken krijgt, gevolgd door financieel misbruik (1.1%) en verwaarlozing (0.6%).

Regioplan 2018

[Deze interviewstudie](#) (uitgevoerd in Rotterdam, Tilburg en Boxtel) concludeert dat 1 op de 20 thuiswonende ouderen van 65 jaar en ouder ooit te maken krijgt met ouderenmishandeling en 1 op de 50 op jaarbasis te maken heeft met ouderenmishandeling. De meest gerapporteerde vorm blijkt in beide gevallen financieel misbruik, gevolgd door psychische en lichamelijke mishandeling.

Advies / melden

Voor advies, melden en/of doorverwijzing naar opvang en/of andere hulp, bel:

- [Veilig Thuis](#) 0800 20 00